

Trafność – co można poprawnie wnioskować z wyniku testu

Definicja trafności

Definicja wg *Standardów* (AERA, APA, and NCME 2007)

TRAFNOŚĆ to stopień, w jakim zebrane dane oraz teoria uzasadniają interpretację wyników testowych, zgodną z proponowanym zastosowaniem testu.

Na jakie pytania odpowiadamy mówiąc, że test jest trafny? (McIntire and Miller 2007)

- Test mierzy to, co miał w założeniu mierzyć
- Test pozwala przewidzieć to, co miał w założeniu przewidywać

Czego chcemy się dowiedzieć pytając, czy test jest trafny? Z jakich źródeł możemy czerpać wiedzę o trafności? W jaki sposób badamy trafność?

Jakie są trzy strategie weryfikowania trafności testu?

1. Weryfikacja trafności treściowej
2. Weryfikacja trafności kryterialnej (diagnostycznej i prognostycznej)
3. Weryfikacja trafności teoretycznej

Przykłady – jaki to rodzaj trafności?

- Sprawdzamy, jak dobrze wyniki testu uzdolnień matematycznych pozwalają przewidywać osiągnięcia na studiach na politechnice.

-
- Pytamy trzech sędziów kompetentnych, w tym przypadku trzy osoby pracujące na stanowiskach menadżerskich, czy ich zdaniem zadania stworzonego przez nas testu wykorzystywanego podczas rekrutacji na stanowisko Młodsze Analityka dobrze odzwierciedlają umiejętności wykorzystywane na tym stanowisku.
-

- Tworząc test umiejętności interpersonalnych sprawdzamy, jak jego wyniki korelują z wynikami poszczególnych podskal NEO-FFI oraz wynikami testu inteligencji.

Trafność treściowa

Kiedy test jest trafny treściowo?

Test jest trafny treściowo, kiedy pula jego pozycji *“stanowi **reprezentatywną** próbę dziedziny, która ma być przedmiotem pomiaru”* (Anastasi and Urbina 1999)

W jaki sposób możemy zdefiniować uniwersum treści?

- przegląd badań i literatury
- przegląd testów badających ten sam konstrukt
- wywiady z ekspertami

Potrzebujemy klarownej definicji naszego uniwersum treści!

Spróbujcie stworzyć definicję uniwersum treści dla PRAKTYCZNEGO EGZAMINU NA PRAWO JAZDY

Celem tego testu jest ocena umiejętności kierowania samochodem rozumianej jako...

Dla jakich testów ocena trafności treściowej jest podstawowym źródłem danych walidacyjnych?

- testy wiadomości
- testy umiejętności
- testy osiągnięć
- testy uzdolnień

Jak w praktyce wykorzystać wiedzę o uniwersum treści tworząc test?

1. Stworzyć specyfikację testu, w której określimy obszary treści ważne dla badanego przez nas konstrukt
2. Określić, po ile pytań stworzymy dla każdego obszaru
3. Piszac pytania testowe musimy mieć na uwadze to, by rzeczywiście odzwierciedlały one wybrany obszar

Jak ocenić trafność treściową po opracowaniu pozycji testowych?

$$CVR = \frac{n_e - N/2}{N/2}$$

n_e - liczba sędziów oceniających pozycję jako zasadniczą dla testu

N - liczba wszystkich sędziów

W literaturze dostępne są tabele określające, czy uzyskana przez nas wartość CVR pozwala stwierdzić, że pozycja ma kluczowe znaczenie dla testu.

Zadanko

Siedmiu sędziów (doświadczonych kierowników projektu) wypełniło ankietę dotyczącą pozycji testu wiedzy dla osób aplikujących na stanowisko Młodsze Badacza. Pięciu z nich oceniło pozycję 1 jako zasadniczą, 1 ocenił ją jako użyteczną, ale nie mającą zasadniczego znaczenia, 1 uznał, że pozycja ta nie powinna znaleźć się w obrębie testu. Czy pozycja powinna pozostać w teście?

Liczba ekspertów	Minimalna wartość CVR
<=5	0.99
6	0.99
7	0.99
8	0.75

Trafność kryterialna

Co to jest trafność kryterialna?

- o trafności kryterialnej mówimy wtedy, gdy “na podstawie wyników testowych wyciąga się wnioski o pozycji osoby badanej na wymiarze jakiejś innej zmiennej, nazywanej kryterium” (AERA, APA, and NCME 2007)

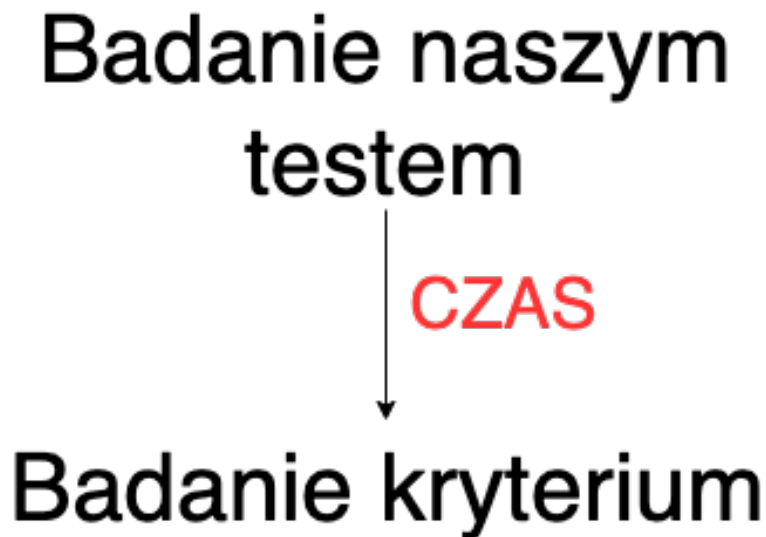
Dwa sposoby mierzenia trafności kryterialnej

Trafność diagnostyczna

Trafność prognostyczna

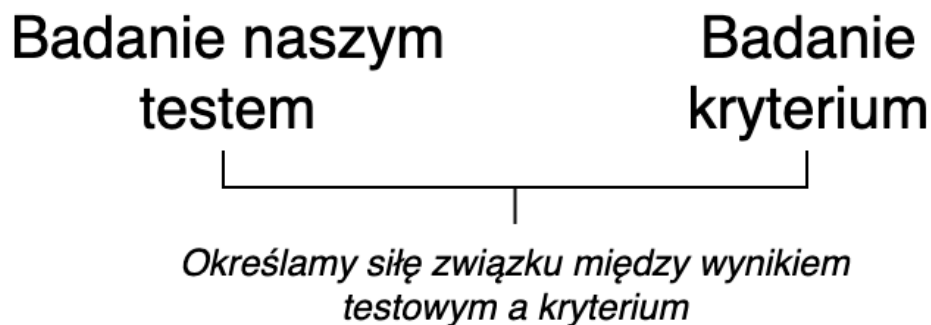
Jaka jest podstawowa różnica?

Jak mierzymy trafność prognostyczną?

Określamy siłę związku między wynikiem testowym a kryterium

Jak mierzymy trafność diagnostyczną?

Jakie miary siły związku wykorzystujemy określając związek wyniku testowego z kryterium?

- po raz kolejny współczynnik korelacji :)
- musimy dobrać współczynnik do danych
- musimy określić, czy uzyskany przez nas współczynnik jest **istotny statystycznie**

Problem z ograniczeniem zakresu mierzonej cechy

- Wyobraźcie sobie, że podczas rekrutacji kandydatów na stanowisko młodszego analityka wykorzystujemy test umiejętności analitycznych.
- Następnie część z nich jest przyjmowana do pracy, a resztę tracimy z oczu.
- Mierzmy korelację naszego testu z okresową oceną pracownika. **Co się stanie?**

Zadanko

- Zaprojektujcie badanie, które pozwoli określić **trafność diagnostyczną lub prognostyczną** podanego narzędzia.
- *Możecie* wskazać więcej niż jedno kryterium.
- *Musicie* wskazać, jak będziecie określać pozycję badanego na wymiarze kryterium.

-
1. test mierzący przygotowanie do małżeństwa
 2. matura z języka polskiego
 3. samoopis badanego dotyczący uzależnienia od alkoholu
 4. test samoopisowy dla kandydatów do pracy mierzący umiejętność pracy w grupie

Trafność teoretyczna

Definicja

Trafność teoretyczna testu to stopień, w jakim mierzy on konstrukt teoretyczny lub cechę. (Anastasi and Urbina 1999)

Co to jest konstrukt?

- O konstruktach możemy powiedzieć, że:
 - ich istnienie postulowane jest przez teorię
 - nie możemy obserwować lub mierzyć ich bezpośrednio
 - to co możemy obserwować, to zachowania, które są z nimi związane

Jeżeli przyjmujemy do wiadomości wyniki dotyczące trafności jakiegoś testu, zawsze robimy to w odniesieniu do DEFINICJI, jaką przyjęli autorzy testu.

Definicja orientacji pozytywnej

Pozytywna orientacja jest to podstawowa tendencja do zauważania i przywiązywania wagi do pozytywnych aspektów życia, doświadczeń i samego siebie. (Łaguna, Oleś, and Filipiuk 2011)

Definicja samooceny

Self-esteem (...) is a positive or negative attitude toward a particular object, namely, the self. (Rosenberg 1965)

Etapy wyjaśniania konstruktów (McIntire and Miller 2007)

1. Zidentyfikuj zachowania związane z konstruktami
2. Zidentyfikuj inne powiązane konstrukty
3. Zidentyfikuj zachowania związane z innymi konstruktami

W jaki sposób badamy trafność teoretyczną?

- analiza różnic międzygrupowych
- analiza macierzy korelacji
- *analiza czynnikowa*
- analiza struktury wewnętrznej testu
- analiza zmian nieprzypadkowych wyników testu
- *analiza procesu rozwiązywania testu*

Analiza różnic międzygrupowych

Analiza różnic międzygrupowych jest dobrym pomysłem, jeżeli teoria postuluje, że takie różnice powinny występować.

W jakich grupach przeprowadził(a)byś test, żeby zbadać jego trafność za pomocą metody analizy różnic międzygrupowych? Jeżeli uważasz, że taka metoda walidacji to w tym przypadku zły pomysł – uzasadnij.

-
1. Test mierzący stopień uzależnienia od alkoholu
 2. Test narcyzmu
 3. Test psychopatii
 4. Nerdy Personality Attributes Scale

Analiza macierzy korelacji

- aspekt zbieżny trafności
- aspekt różnicowy trafności
- macierz wielu cech – wielu metod

Analiza struktury wewnętrznej testu

Korelacja poszczególnych pozycji testu z wynikiem ogólnym – poniżej dla testu samooceny Rosenberga:

P1	P2	P4	P6	P7	P3
0.76	0.73	0.66	0.81	0.79	0.79

P5	P8	P9	P10	TOTAL
0.76	0.64	0.76	0.81	1.00

Analiza zmian nieprzypadkowych wyników testu

MANIPULACJA EKSPERYMENTALNA!!!

Pierwszy pomiar → MANIPULACJA → Drugi pomiar

ZADANIA DOMOWE

Zadanie domowe 3

1. Policz współczynnik korelacji między wynikiem w teście (pozycje Q1-Q26) a wynikiem w zmiennej "nerdy" (jedna z ostatnich kolumn). O jakim rodzaju trafności będzie mówił ten wynik? Czy świadczy o tym, że NPAS jest trafnym narzędziem? Zinterpretuj go.
2. Policz współczynnik korelacji między wynikiem w teście a wynikiem w podskali ekstrawersji TIPI. Żeby uzyskać wynik w skali ekstrawersji TIPI musisz zsumować wynik w zmiennej TIPI1 i odwrócony wynik w zmiennej TIPI6 (1=7, 2=6, 3=5, 4=4, 5=3, 6=2, 7=1). O jakim rodzaju trafności będzie mówił ten wynik? Czy świadczy o tym, że NPAS jest trafnym narzędziem? Zinterpretuj go.

Literatura

Bibliografia

- AERA, APA, and NCME. 2007. *Standardy dla testów stosowanych w psychologii i pedagogice*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Anastasi, Anne, and Susana Urbina. 1999. *Testy psychologiczne*. Warszawa: Pracownia Testów Psychologicznych Polskiego Tow. Psychologicznego.
- McIntire, S A, and L A Miller. 2007. *Foundations of Psychological Testing: A Practical Approach*. SAGE Publications. <https://books.google.pl/books?id=dB0fw5lf0GQC>.
- Rosenberg, M. 1965. *Society and the Adolescent Self-Image*. Princeton, NJ: Princeton University Press. <https://books.google.pl/books?id=YR3WCgAAQBAJ>.
- Łaguna, Mariola, Piotr Oleś, and Dorota Filipiuk. 2011. "Orientacja pozytywna i jej pomiar: Polska adaptacja Skali Orientacji Pozytywnej." *Studia Psychologiczne (Psychological Studies)* 49 (4): 47–54.